כר קשה. ממונה למלך וישראל היה: **דילמא חיויא דרכנן.** שעבר על גידור מכמים ונחש הנושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמצא לו רפואה: **אין רבי.** אין רבינו כך היה: **דכי נח נפשיה דרב גור רב יצחק.** שיהיו ממעטים משמתה אותה שנה ולא יהא אדם מניח אפשר וגידמי להילולא בטבלא שהיו רגילים להניח הדם וענפי דקלים לשמוח לפני המתן והכלה וכשמניחים אותן לפניהם מקשקשים לפניהם בשוק בנוחם בתופים חוגין טבלא משקליט"א וגזר שלא יקשקשו לפניהם עוד: **דכרכיה.** נכרך סביבותיו: **וליסחוף דיקולא.** סל: **מרישיה.** דחיויא למעלה מראשו: **וליסדקיה מיניה.** יוריד הסל מעט מעט לצד הנחש ויכניל בו הנחש מבשרו שיעלה על הסל שאם אוחזו בידו או מנתקו בחזקה יכעוס ויכשכו: **וכי סליק.** הנחש על הסל יתהר ושליכנו כמים ויכרח לו: **דמיקני ביה חיויא.** כועס ורודף אחריו ומריח ריח פעמיו ורודפו: **ליכרכיה אכבע גרמידי.** שיפסקו עקבי פעמיו ולא יוכל להחיסם: **ליטואר נגרא.** חרין של מיס ידלוג: **אכבע חציפא.** שלא יעלה אליו מהר ולא יריח ריחו: **כי כוכבי.** כמקום גלוי שלא יעלה דרך הגג ויפיל עצמו עליו: **שחפי.** ענפים וקסמים וכל דבר המקשקש זה בזה ומשמיע קול כשיעבור עליהן וירגישו החתולים ויאכלוהו: **כי חלפא.** בין החולות שאין נחש יכול לרוץ שם ויחזור לאחוריו: **אי יהיב דעתיה עלה.** לתאות תשמים: **תשלח מאנה.** תפשוט בגדיה ותשליכם לפניה: **מאי תקנתא.** אי יהיב דעתיה עלה: **תשמש קמיה.** עם בעלה ותתגנה בפניו: **ותשדי ביה.** ותזרוק ביה: **דשתנא אנא.** דרך נשים לי ולחש בעלמא הוא: **דעייל בה חיויא.** כשהוא תאב לה נכנס כולו באותו מקום: **ליפסעה.** יפסקו את רגליה זה מזה: **אחרתי חציתי.** מקצתה על זו ומקצתה על זו כדי שיפתח רחמה: **ונישדי אגומרי.** כי היכי דניסליק ריחא: **אגנא חתלי.** סל מלא שחליים: **ריחסנא.** שים לו ריח טוב: **וליפכו הפס.** על גבי קרקע תחת מושבה: **וליטרוקינהו בהדדי.** היין והשחליים כדי שיעלה הריח: **לבתא.** איטגליי"ש: **דאי לא.** קלי ליה הדר עילוה: **לאיפוויי עיתול לשינים.** ואע"פ שקשה לבני מעיים: **כרשינין לבני מעיים.** ואע"פ שקשה לשינים כדאמרינן בברכות (דף מד:). סד"א כיון שקשים לאדם לאו אורחיה למיכלינהו אי לאו לרפואה שיש בהם ומוכחת מילתא ויתפכר קמ"ל: **גלפים.** פרי של גלף קפריי"ר: **תלאי.** דקלים נטיעות מין תמרים שנקרא בלשון ארמי תאלי: **כסא קמא.** דשתו מהנהו מיא: **מרפי.** זכל שבמעים במקלת: **אידך.** כוס שני: **משלשל.** מאד: **היכי דעייני.** גלולים: **הכי נפקי.** שמנקין[ט] המעיים מן הרעי מרלשוניס: **והוא דלא רגיל.** למשתי שיכרא כבר עברו מ' יום: **רב יוסף אמר ויתוס המצרי.** הוא מי דקיים ועל שם שדוקרים את החולי: **חילפא קורטמי.** כרכוס: **סיסני.** כלי שנותנין בו תמרים כדאמרינן בעלמא (נ"מ דף סז:) ואי אגבהינהו בסיסני קנגהו. וסימניך דלא תחליף שמעתתא שם כלי זה יהא לך סימן שים בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: **כין דבחא לעגרפא.** כין פסח לעגלת: **דקמיע.** עצור: **קומא אלכסנדריא.** שרף אילנות של אלכסנדריא: **גביא גילא.** אלו"ס בלע"ז: **כורכמא רישקא.** כרכום של גן קרו"ג אוריינט"ל הגדל בגנים: **לזבה.** הנך תלתא מיני ליפקייה בחמרא: **ולא מיעקרא.** אינה נעקרת מלילד לפי שהיין מפיג חוזקן של סמנים ומתרפאה מן החולי: **לירקונא תרי.** מייניהו ליפתי בשיכרא וזהו רפואתו: **ומיעקר.** מלהוליד: **לזבה תלתא בחמרא.** הדר נקט ליה משום הנך רפואות דנקט ואזיל: **ואי לא כו'.** כולהו לא מעלו אלא לזבה:

חיויא דרבנן טרקיה דליה ליה אסותא. אע"ג דגבי בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל בפרק ג' דמס' ע"ז (דף סז:) קאמר שלא עבר על דברי חכמים שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש אע"ג דלא הוה ליה אסותא שהרי מת התם לא היה לו רפואה מזומנת אבל הכא שהרפואה היתה מזומנת ונאבדה ממנו במזל רע קאמר דלית ליה אסותא: **וליתי אגנא דתחלי.** משמע הכא דהנחש אוהב שחליים וכן בשלהי דנדרים (דף לא:) דקאמר ליה טוף לבעל לא תיכול מהני תחלי דטעמיהו חיויא וא"כ יש בהן משום גילוי (ב) ובפרק ב' דמס' ע"ז (ד: ושם) אמר דשחליים אין בהם משום גילוי וי"ל דהתם לא ממש שחליים קאמר אלא בהנך דאמר התם (מס' ע"ז דף סז.) וכן היו עושין בערבי שבתות בלפורי [נותנין חומץ לתוך גריסין] והיו קורין אותו שחליים אי נמי בשילהי נדרים (דף לא:) מיירי דהוה ביה חלא כדמסקינן התם במס' ע"ז (דף ל:) אבל אית בהו חלא מיגרי בהו והכא נמי חמרא מיגרי בהו: **רב** יוסף **אמר** זיתוס המצרי. ר"ת כל הך מילתא ממק מספרו ואומר דל"ג (ג) אלא כרים אלו עוכרין (פסחים מב:) וגרלה לר"י שמחקה משום דזיתוס המצרי מומר לשתות כדתניא בפרק בתרא (דף קט.) ושרין שנוחשין את השתית ושותין זיתוס המצרי ואומר ריב"א דאין צריך למחוק דרב יוסף לא קאי לפרש מי דקרים דתמני' אלא אמילתיה דעולא קאי דאמר שיכרא בטבלא מעלי מייניהו ואומר רב יוסף דזיתוס המצרי מעלי מייניהו מיהו משמע כפירוש הקונט' דאמתני' קאי מדלא קאמר בהדיא זיתוס המצרי מעלי מייניהו: **סיסאני.** ולא קאמר וסימניך סמך סמך כדאמר בשילהי במה אשה (לעיל סו.) משום דשערי לא כתיב בסמך:

והתניא

ר קשא דפומבדיתא דטרקיה חיויא הוה [ט]תליסר חמרי חיורתא בפומבדיתא קרעינהו לבולהו ואישתכחו טריפה הואי חדא בההוא גיסא דפומבדיתא עד דאזלי מייתי לה אכלה אריה אמר להו אביי דילמא [י]חיויא דרבנן טרקיה דלית ליה אסותא דכתיב [יא]ופורץ גדר ישכנו נחש אמרו ליה אין רבי דכי נח נפשיה דרב גזר רב יצחק בר ביסנא דליבא דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא [בטבלא] ואזל איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא טרקיה חיויא ומית האי מאן דכרכיה חיויא לינחות למיא וליסחוף דיקולא אריש ולהדקיה מיניה וכי סליק עילויה לישדיה למיא וליסלוק וליתי האי מאן דמיקני ביה חיויא אי איכא חבריה בהדיה ליכרכיה ארבע גרמידי ואי לא [יב]ליטואר נגרא ואי לא ליעבר נהרא ובליליא לותביה לפוריא אארבעה חביתא וניגני בי כוכבי ולייתי ד' שונרי וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה וליתי [יג]שחפי ולישדי התם דכי שמע קלי אבלי ליה האי מאן דרהיט אבתריה לירהיט בי חלתא האי איתתא דחזיא חיויא ולא ידעה אי יהיב דעתיה עילוה אי לא יהיב דעתיה עילוה תשלח מאנה ונשדייה קמיה אי מכרך בהו דעתיה עילוה ואי לא לא יהיב דעתיה עילוה מאי תקנתה תשמש קמיה איכא דאמרי כ"ש דתקיף ליה יצריה אלא תשקול ממזיה וממטופרה ותשדי ביה ותימא [יד]דישתנא אנא האי איתתא דעייל בה חיויא ליפסעה ולתבוה אתרתי חביתא וליתי בישרא שמנה ולישדי אגומרי וליתי אגנא דתחלי וחמרא ריחתנא ולותבו התם וליטרוקינהו בהדי הדדי ולינקוט צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי ולישקליה וליקלייה בנורא דאי לא הדר עילוה: כל האוכלין כו': כל האוכלין לאיתויי מאי [טו]לאיתויי טחול לשינים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשתות מי רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי: חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי [טז] מאי מי דקלים אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערבא ונפקא עינא דמיא מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעיילי הכי נפקי אמר עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין רב יוסף אמר זיתום [יז]המצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (ובמונא) [יח]וסימניך סיסאני ושתי להו בין דבחא לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי קמיט ליה: וכום עקרין: מאי כום עקרין אמר ר' יוחנן לייתי מתקל זוזא קומא אלכסנדריא ומתקל זוזא גביא גילא ומתקל זוזא כורכמא רישקא ולישחקינהו בהדי הדדי לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקונא תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא

מסורת הש"ס

(א) [עי' רש"י לקמן קיט. ד"ה מרחקי פליתין], (ב) [עי"ז סז:], (ג) [נערך שור בי' הערוך לשורר], (ד) [ניכסת הערוך שחפי דקנא] פי' קליפות הקנים], (ה) [עי"ז יח. מד:], (ו) [נכרות מד:], (ז) [פסחים מב: ע"ש], (ח) [שם ע"ש כרש"י], (ט) [שמעתין רש"ל].

תורה אור השלם

(1) חפר גומץ בו יפול ופורץ גדר ישכנו נחש:
קהלת י ח

הגהות הב"ח

(א) גב' שיעלאן משני דקלים (מאי מי דקלים) תמ"מ וע"כ כ"ל מיהו: (ב) יוחס' ד"ה ולימי וכו' משום גלוי ואע"ג דבפ"ב דע"ז אמר: (ג) ר"ה הכ יוסף וכו' ואומר דל"ג לה אלא כרים:

רבינו חננאל

מי דקלים. המעיין היוצא במערבא מבין אותן ג' שתילים. ובירושלמי שונין מי דקרין שדוקרין את המרה. אבוב רעה. פי' בלשון ישמעאל אנבוב אל רעאי או עצאה אל רעאי.

עין משפט נר מצוה

לו א טוש"ע א"ח סי' שמח סעיף לז:

לעזי רש"י

אישקיליט"א. מעמון קטן. איטגליי"ש [טיגליי"ש]. צבת.
קפריי"ר. שיח צלף.
אלו"ס. צ'ריף.
קרו"ג אוריינט"ל. כרכום.

מוסף רש"י

דלית ליה אסותא. אלא נמנו נחש בסכיל שעבר על דברי חכמים, לא תעלה לו רפואה ומות, אם היה מתרפא מנשיכה זו טופי לומות על ידי נשיכת חברו שעובר על דברי חכמים חייב מיתה (ע"ז כז.), ופורץ גדר. כיון של חכמים לעבור על דבריהם, ישכנו נחש. מיסה כידי שמים, ולפי שדבר לגמן פרילת גדר, הוסיר בחשלומין לשון נשיכת נחש, שהוא לד בחודי נקבי כחלי בתים פרולים (קרלית ר' יוס. דישתנא. טטריקון ל' דרך ע' נשים (שם כד:), קורטמי. מזרק"ל קרו"ג (פסחים מב:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com